

המתיוונים, "בארץ לא להם" (בראשית טו, יג)
(חנוכה, שנת תשס"ח – נכתב ע"י הרב משה צוריאל)

לשון הרמב"ם היא: "מצות נר חנוכה, מצוה חביבה היא עד מאד. וצריך אדם לזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו" (הלי חנוכה ד, יב).

הבה נעיין, מה ענין חביבות גדולה זו?

מפורסם כי עם ישראל צריך לעבור ארבע גלויות – בבל, מדי ופרס, יון ורומי. צרות הללו מתוכננות מראש ומוזכרות בברית בין הבתרים עם אברהם אבינו (בראשית רבה, פרשה מד. / ולפני זה בפרשה ב' [ר"ש בן לקיש פתר קרא בגלויות] / ובמדרש ויקרא, סוף פרשה יג). בעלי רמז מצאו אסמכתא לזה בפסוק "מִיָּמִים רַבִּים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה" (שה"ש ח, ז). האומות נחשבו למים ("ניצח ישראל" למהר"ל, עמ' קכח) ולא יוכלו לקלקל את האהבה בינינו לה'. – "רַבִּי"ם", ראשי תיבות: רומי, בבל, יון, מְדִי. ["מצרים" איננו בחשבון כי הם היו עוד לפני שנולדו ישראל כעם, כמבואר בספר דברים (כו, ט) "היום הזה נהיית לעם""]

וכבר האריך מהר"ל ("נר מצוה", עמ' יא) מה המאפיין לכל שלטון זר עלינו.

אנשי בבל היו חזקים בכח הנפש; (שא"פ לאימפריה ושלטון)

אנשי פרס מפתחים תאוות גופניות, כמו שרואים אצל אחשוורוש ומסיבתו מאה ושמונים יום; **אנשי יון** עוסקים בעניני השכל וכו'. כל אלו נרמזו בחזון המוזכר בדניאל. (פרק ב, ושוב בפרק ז)

בחלק מהגאולות יש לנו חגים ומועדים לששון ולשמחה ולזכרון.

פסח - על גאולה ממצרים.

פורים - על ההצלה ממזימותיו של המן.

וחנוכה בתפקיד כפול, זכר ליציאה מבל וכן על ההצלה מהמתיוונים.

ר' יעקב עמדין מחדש חידוש נפלא (בספרו "מור וקציעה", תחילת סי' תר"ע). הנביא חַנְיָ (ב, יג) חָקַר את הכהנים בהלכות טומאה לענין "רביעי בקודש", שהוא ענין לקרבנות. מְתִי חָקַר? "בעשרים וארבעה לתשיעי" (כ"ד חודש כסלו). מבאר פירוש "זעת מקרא" (הוצ' מוסד הרב קוק) כי בו ביום נסתיים ייסוד בית המקדש, ולמחרת חנכהו בקרבנות (עזרא יג). זה נעשה ע"י שבי ציון מבל.

והנה פלא, גם בו ביום המסוים הזה נחנך הבית בימי החשמונאים. [עד כאן מהספר הני"ל].

מוסיף ר"י עמדין שהרי מחנכים את המנורה במקדש רק בהדלקת הלילה (כן מפורש ברמב"ם). זאת אומרת, חנוכת המנורה היתה בליל כ"ה לכסלו. ולכן המקרא מעיד שחגי חקר את הכהנים כמה שעות קודם, ביום כ"ד. גלות בבל מסומלת ע"י חורבן בית מקדשנו. סיומה ע"י חנוכת בית חיינו, בליל חנוכה.

הבה נתרכז בענין חגיגת חנוכה על נצחוננו נגד כוחות המתיוונים.

שואל הרב יצחק הוטנר ("פחד יצחק", חנוכה, עמ' קכא) כדלהלן:

"והלא רק בג' מלכיות (בבל, פרס, אדום) היו ישראל פזורים בארצות הגוים, אבל בְּצָרוֹת יוֹן לא מצאנו שום רמז לגירוש ישראל מארצם? והא כיצד נאמר בברית בין הבתרים 'גר יהיה זרעך בארץ לא להם'? (בראשית טו, יג)

אלא שענין זה עומד על יסוד איתן שמומרים לא קבלו חלק בארץ [הערות המעתיק: עיין דברי המלבי"ם, במדבר כו, נג "לאלה תחלק הארץ", ס"ק ב. והזכיר שכן גירסת רשב"ם]. ארץ ישראל רק לציבור ניתנה. ומכיון שפריקת עול הוי פרישה מדרכי ציבור, בודאי שהיא מפקיעה את בעליה ממתנת הארץ. **חלק בארץ ישראל, למי שמפקיע עצמו מכלל ישראל, הרי זה משפט הסותר את עצמו.** וזהו החידוש הנורא במהותה של גלות יון. כי ע"י הגזירות של השכחת התורה והעברת המצוות, ולחץ חכמתה ודעותיה של יון על דעת תורה, בידה של יון ליצור מצב של 'ארץ לא להם' בתוך א"י עצמה וכו' וכו'. וחידוש זה מעמיק את גלות יון לעומת הגלויות הקודמות ביחס של 'אין ערוך'.

עומק תהום מפריד בין מדת הנכריות של בן, הבאה מפאת שגלה מבית אביו למרחקים; ובין הנכריות של בן המסתובב בחצרות אביו, ומכל מקום הכל זר לו מפני ששכח שמו ושם אביו, וכו'. וזה הוא שאמר ירמיה בנבואתו 'נָמַר שוֹקֵד עַל עַרְיָהּ', (הו, ופירושו בו חכמים, (ויקרא רבה יג) 'נָמַר, היינו יָנַן' (ע"פ דניאל ז) וכו' שאין בה בגלות זו גירושו של ישראל לתוך היער או למדבר העמים, אלא יש כאן גלות בתוך עריהם של ישראל עצמם!'. (עכ"ל הגר"י הוטנר)

"בימים ההם בזמן הזה" - גם בימינו שולטים עלינו כיתות כאלו הבאים להשכיח שם ה'.
1 בזמן שרה"מ רבין היה שר הבטחון, פרסם פקודה שאסור לכתוב על תכתובת של צה"ל או פרסומיהם אותיות: ב"ה או בס"ד. וכמו שבימי נצחון החשמונאים התקינו משקל נגדי דוקא להזכיר שם שמים בכל השטרות, כך בימינו הנהיג רב משה צבי נריה בכל תכתובת רשמית שבמוסדות ישיבות בני עקיבא, ובאותיות גדולות מאד: "בעזרת השם".

2 בזמננו אין העתונים החילוניים מזכירים שם שמים בכתבות שלהם. לאורך תמים המזדמן ארצה היה אפשר לו לחשוב שבכל המאורעות המתרחשים בארצנו, אין כלל מציאות להקב"ה. כן הרדיו "הממלכתי", בשידורים שבסוף חגיגו או ראש השנה, אינו טורח להזכיר את תפילותיהם של המון בית ישראל. אדרבה, מבליטים לנו כמה אנשים חללו את החג ע"י פיקניקים או טיולים בפארקים הלאומיים. כאילו לשדר לנו ולהחדיר בנו שאותם שעדיין שומרים אמונים לתורת ה' הם מיעוט קטן ובלתי ניכר. וכל זה חלק מהתגברות ההתבוללות התרבותי במשפחת העמים.

3 זכור לנו כיצד נהגו כאן מצעדי ראוה בראשון במאי, שנים רבות אחרי שחדלו מהמצעדים כמעט כל שאר עמי תבל. (פרט לסין הקומוניסטית וקובה) מומרים הללו אינם חשים שארצנו היא שלנו. כיון שאין להם חלק בארץ (כדברי המלבי"ם והגר"י הוטנר לעיל) הם מנהלים מדיניות פוליטית שגם לעם ישראל כולו, אין הארץ שלנו. אין נוהגים עם צוררינו "משא ומתן" אלא "מתן ומתן".

4 וכחיום הזה באים אלו שאוחזים בהגה השלטון בישראל, ומטיפים לנו "מוסר" שאין הלאומיים מתחשבים מספיק בצרכי האוכלוסיה העויינת. אוסרים על חיילינו להגיב בירי על אלו המסכנים את חייהם, פן יפגעו באזרחים עוברי אורח. לכאורה לפי חשבון זה יהיה אסור לצה"ל להשתמש בתותחים לטווח רחוק או הפצצות אוויריות נגד אויבינו, פן יפגעו ב"חפים מפשע". הרי מפני שיטת "ההומאניות" אסרו על צה"ל לנתק זרם חשמל מתושבי עזה, למרות התקפותיהם כמעט מידי יום ביומו נגד העיר שדרות ותושבי מערב הנגב. במשך שבע שנים אחרונות ירו על מערב הנגב ששת אלפים קסאמיים. מניין באה ההתחשבות הקיצונית הזאת?

אלא גם בימי יון באו חוקרים ומלומדים (תלמידי סוקראט: סנקה, אריסטו מחבר "ספר המדות", ועוד) להטיף מוסר נגד הברבריות של העיבריים. לכאורה נתקיימה בנו קללת התורה "ורדו בכס שונאיםכם". (ויקרא כו, יז) מפרשים חז"ל פְּסָפְרִי "איני מעמיד שונאים, אלא **מכס** ובכס". ופירוש זה ברור ע"פ החלוקה מה בין "אויב" (הנוקט פעולות איבה בפועל) ל"שונא" **שהוא בלב** (ויקרא יט, יז). ובכן מדובר בישראלים. לפי מדת המסוכיסטיות הלאומית השוררת כעת בישראל, יש כאן שנאה עצמית. הם מצטערים שנולדו יהודים. מה נאמר על שבשבעות האחרונים שחררה הממשלה בשלשה תאריכים למעלה מאלף מחבלים, ולא התנתה תנאי שישחרר האויב לכל הפחות את גלעד שליט, או ש"ידידינו" בארה"ב ישחררו את יהונתן פולרד. וגם כאשר חתמו מרבית חברי הכנסת על עצומה לנשיא בוש בבקשה לחונן את פולרד ומסרו כתב זה לשליח, רה"מ שרון הנוסע לשם לשיחות עם בוש, הוא "שכח" את המסמך בירושלים והגיע שם בלעדיו. וכן שנים רבות נמנעה ממשלות ישראל להעניק לפולרד מעמד "אסיר ציון" שהיה מיועד להעניק לו זכויות מסויימות. מה נאמר על כל השנאה הזאת?

אלא האמת ברורה. רוב העם הם חובבי מסורת ישראל, וחובבי ארץ ישראל. עובדא היא שכאשר עמד על הפרק גירוש היהודים מחבל קטיף, היתה הצעה לערוך "משאל עם". רה"מ שרון וכל מחנות השמאל עשו מאמץ כביר לחוקק חק שלא יתקיים שום "משאל עם" בענין. ממה פחדו? ממה חששו? אלא הם ידעו שרוב העם אוהב את הארץ. רוב העם מרגישים קירבה יתרה לארצם ואינם מחניפים לאויבינו. רוב העם לא יאשר את הגירוש.

האם **מין הרב קוק** היה ער לבעיית תקופתנו? האם ידע שעלולים כוחות שליליים הללו לשלוט עלינו ולהפוך את חזון שיבת ציון לרועץ? ודאי שכן. כך כתב לפני מאה שנה (שנת תרס"ח):
"והיד הרמה המחומשת בהפקרות ודרכי הגויים, (בְּאֵינן) [בלין] זכר לקדושת ישראל באמת; המחפָּה את חֲרָסֶיהָ בסיגים של לאומיות מזויפת, בגרגרים של היסטוריה, ושל חיבת שפה; המלבישה את החיים צורה ישראלית מבחוץ, במקום שהפנים כולו הוא אינו יהודי, העומד להיות נהפך למשחית ולמפלצת, ולבסוף גם לשנאת ישראל ול[שנאת] ארץ ישראל, כאשר כבר נוכחנו על פי הנסיון. היד הטמאה הזאת תתגבר? אז אין די באר גודל האסון. אבל בהשי"ת בטחתי שלא יתן למוט רגלנו".

(*"אגרות"*, ח"א עמ' קפב-קפג)

כמה שנים לפני זה כתב על אותם שהם "פורקי עולה של תורה ביד רמה, בוזי קודש וכופרים בקדושת התורה והמצוות וערכם הקיים" שאין לנו עמהם אחוה לאומית. (*"מאמר אפיקים בנגב"*, המובא ב"אוצרות הראייה", מהד' תשס"ב, ח"ב עמ' 121).

בהמשך דבריו חזה הרב מראש כיצד פלג קיצוני כזה המבזה תורת ישראל עוד יפנו לבקשת התערבותם של אומות העולם כדי להצר רגליהם של מתנגדיהם, [מעין דוגמא לפעילותם של אנשי "שלום עכשיו" בימינו, המודיעים לאומות על התרחבות ההתנחלויות בארצנו, ומפגינים נגד ביסוסינו בכל רוחב ארצנו. והרב מרמז לריב בין הורקנוס ואריסטובולוס, שהביאו עלינו התערבותם של אומות זרות מעבר לים]. זו לשונו:

"התחלתה - מלחמת שערים ונחלי דמים, וסופה היא - בקשת אלופים זרים, בכלימת עבדות נוראה, הכל כדאשתקד בנוסח הישן נושן חלילה. נזכור המקל, אנחנו המוכים ע"י אלופים זרים, לבצע את הסכסוכים האיומים [שבבית ישראל פנימה]. אומה כזו ככדור דינמיטי [חומר נפץ] תתפוצץ, ותעש שְׁמוֹת נוראות גם באבריה המרוסקות. כל התלאה הזאת היא נכונה [מוכנה לבוא עלינו] חלילה, באופן המוצלח של הציונות היבשה, כל זמן שלא נאָבָה להכיר את האמת הגדולה כי "על כן אין אלוהי בקרבי מצאוני הרעות האלה" (דברים לא, יז). כל אלה הן תוצאות מרות מוכרחות לבוא, כל זמן שלא החזרנו את העטרה ליושנה, כל זמן שלא העמדנו את היסוד הלאומי על הבסיס של תורתנו והקמתה". (שם, ח"ב עמ' 122-123)

אנו במצב מוזר. מיעוט מנוכר ותקיף שולט על רוב הנאמן למסורת ישראל. הסטטיסטיקה מלמדת כי למעלה מ-90% מהאוכלוסיה שומרים צום כיפור. בסקר שערך ה"מכון לדמוקרטיה" (שנת תשס"ח, ופורסם ב-ט"ז כסלו בעתונות) רק 20% מהאוכלוסיה היהודית בא"י הגדירו את עצמם כ"חילונים". שליש מהעם שולח ילדיו לחינוך דתי (כולל ממ"ד). אבל עמדות המפתח בניהול המדינה "תפושות" בידי שמאל רדיקלי.

- א.** המצב דומה **למצרים** בימי סאדאת, איש מעדת הקופטים שהיו פחות מ-10% מהמדינה, והוא היה שליט על 90% מהאזרחים שהם מוסלמים.
- ב.** כן **בעירק**, רק 75% מהאוכלוסיה הם מוסלמים, וכת הסונים הם 40% מהמוסלמים עצמם, והם שאחזו בימי סאדאם חוסיין בהגה השלטון.
- ג.** כן **בסוריה**, 70% מהאוכלוסיה הם כת סונים, אבל המדינה מנוהלת ע"י איש מהעלאוויים, והם רק 20% מאוכלוסית המדינה.
- ד.** כן **בירדן**, המלך הוא מקבוצת ההאשמים, 20% מהמדינה, והוא בכל זאת שליט על 80% שהם פלשתינאים ממורמרים. כמובן בכל אחת מהמדינות הללו הרוב מתנגד לשלטון המיעוט ועמדותיהם, אבל אין ביכולתם להביא לדמוקרטיה.

כן בארצנו, מיעוט תוקפני ואלים שליט על רוב דומם. [מה שהצביעו לאחרונה ל"מערך" היה מפני שהבטיחו להביא שכר מינימום של אלף דולר לחודש. וכן כל מפלגה הבטיחה הטבה אחרת. אבל רוב המצביעים לא כיוונו לשם ויתור על ארץ ישראל]

וכך היה בימי החשמונאים לפני למעלה מאלפיים שנה. כת המתיוונים מינו מי יהיה כהן גדול. הם היו עשירים ובעלי השפעה גורלית. לעומתם משפחת החשמונאים ותומכיהם היו עלובים ונרדפים. והנס אירע. כמו בבית המקדש, פך אחד של שמן דלק 8 ימים (שבוע שלם פלוס יום, לבטא ענין מעל ומעבר למערכת הטבע), כך "רבים ביד מעטים", הצדק גבר. בימי אספסינוס וירושלים נפלה בידי הצורר, בכל זאת נותר לנו שריד, רבן יוחנן בן זכאי וחכמיו. מהמיעוט הזה צמחה לנו התפתחות התורה והתרעננותה.

כותב הרב משה אביגדור עמיאל (בשעתו רבה של תל אביב) בספרו "דרשות אל עמי" (ח"ג עמ' טו) על הרעיון הנ"ל: "והרבה שנים אח"כ בשקיעת החמה של הישיבות סוריא ופומבדיתא שבבבל שכבר היה העולם שמם ודימו שיעתידה תורה שתשתכח מישראל, הנה דוקא אז נתפשטה התורה בכל קצוי תבל והגיעה עד מצרים ואפריקא, עד ספרד וצרפת, מפני שדי הותיר לנו אז שריד כמעט, ארבעת השבויים מסוריא: **רב שמריה בר' אלחנן, רב חושיאל, ר' נתן הבבלי ור' משה בר' חנוך**, שההשגחה העליונה סבבה שנלקחו בשביה ונמכרו בתור עבדים לארבע רוחות העולם, כדי להפיץ תורה גם בכל איים רחוקים. [הערת המעתיק: עיין "האנצקלופדיה העברית", ערך חושיאל. ויסוד הדברים ב"סדר הקבלה" להראב"ד]. וכל המסתכל בעינים פקוחות יראה, כי פך השמן הזה לא נטרקן עוד, והנס הזה הולך ונשנה עוד בימינו אלה. וכשם שעם ישראל הוא נצחי כך גם פך השמן נצחי". עכ"ל [כלומר שלמרות שהשלטון בידי מנוכרים לתורת ישראל, עוד נישרד וגם ננצח].

המוסר של החילונים הוא מוסר סרק. אין בו ממש. [עיין דברי הרב קוק ב"אורות הקודש", ח"ג, מבוא, סוף עמ' כד: "המוסר של כפירה אינו כלום. מפני שהכפירה בעצמה היא היפך הצדק והמוסר היסודי"]. הם דורשים יחס של מועדפות לאויבינו הערבים, ומסכנים בזה את חיי ישראל. לפני כחודש ביטל שר הבטחון עשרים וארבעה נקודות ביקורת ומחסומים בכבישי יש"ע. הכל כמחווה לערבים ערב ועידת אנאפוליס. למחרת הסילוק נרצח עדו זולדן מהישוב שבי שומרון. כלום "מנהיגינו" התחרטו ממעשיהם והחזירו את המחסומים? לא ולא. הרי הם דואגים לרווחת הציבור הערבי.

כל קבוצה וקבוצה של שונאי תורת ישראל, במשך אלפיים שנה, נעלמה מהאופק היהודי. הצדוקים, הקראים, אנשי הפילוסופיה האנדלוסים, הנמשכים אחרי שבתאי צבי, אנשי קידמה ורינסנס במערב אירופה בימי המהפיכה הצרפתית, תומכי ההשכלה הכפרנית ברוסיה הצארית, אנשי הבונד בגרמניה, בני עדות הריפורם בארה"ב; איפה נמצאים כל צאצאיהם? נעלמו מכלליותינו. כך אנשי השמאל הקיצוני בארצנו בימינו, רוב בניהם ובנותיהם דרים מעבר לים. ואם לפעמים מגיעים ארצה, זה ליום אזכרה של הוריהם בלבד. הצאצאים כבר מתבללים בעמים.

אבל נר חנוכה מאיר מדור לדור. נאמני מסורת היהדות יש להם אחיזה בנצחיות. מעט מהאור דוחה הרבה מהחושך. מי שה' נמצא איתו, הוא בעל הרוב. באמת מצות נר חנוכה היא מצוה חביבה עד מאד. אנו מכריזים מול אלו הסבורים שהם "בארץ לא להם" כי ארץ הקודש היא מתנת ה' דוקא אלינו, כמפורש בדברי רש"י לפסוק הראשון של התורה.